

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 39. Impedimentum clandestinitatis, seu defectus praesentiae
Parochi & testium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

cap. cum Ecclesia de causa profess. & propriet.
Et sic tradit S. Raymundus ibidem.

CAPUT XXXIX.

Impedimentum clandestinitatis, seu defectus presentie Parochi & testium.

- 326 **M**atrimonia aliter quam presente Parocho, vel alio Sacerdote (de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia) & duobus vel tribus testibus contracta, irrita & nulla Tridentinum sess. 24. de reform. matrim. c. 1. declaravit, ipsosque contrahentes ad sic contrahendum inhabiles reddidit. Nec dubium quin hoc facere poterit. Cum Ecclesia possit constituere impedimenta matrimonii dirimentia, ex quo matrimonii contractus ad Sacramenti dignitatem est elevatus, causaeque proinde matrimoniales ad Ecclesiam spectant. Nec ideo circa Sacramenti substantiam aliquid immutavit. De substantia quippe matrimonii divino naturalique jure est, quod à legitimis personis contrahatur. Ad legitimitatem autem personarum contrahentium, Ecclesia secundum potestatem sibi à Christo datam, certas quasdam conditiones exigere potest, sicut in Domino expedire judicaverit, sicut Legislator Civilis certas potest exigere conditiones, ad hoc ut aliquis sit habilis ad vendendum, emendum, &c.
- 327 Illud porro Tridentini Decretum vim habet omnibus & solis in locis, ubi est promulgatum, prout in fine citati capituli declaratur. An etiam solis in locis ubi non solum promulgatum, sed & usu susceptum est? Affirmant Ferdinandus de Castro-Palao disp. 2. de sponsal. p. 13. §. 8. n. 3. Gobat tr. 9. n. 456. usque adeo ut adjungant nec promulgationem, nec receptionem ipsius sufficere, si postmodum in usu esse desierit.
- 328 Verum ex hoc sequeretur Tridentini Decretum vim non habere in Hollandia, Zelandia, Frisia, aliisque locis, ubi Tridentinum promulgatum fuit, & aliquandiu observatum, sed deinde per haereticorum rebellionem, contemptumque legum Ecclesiasticarum in usu esse desit. In illis proinde subsistere matrimonia haereticorum absque presentia veri Parochi celebrata. Quod licet admittant Tannerus to. 4. disp. 8. q. 3. dub. 6. n. 122. Layman l. 5. tr. 10. parte 2. c. 4. n. 7. Dicastillo de matrim. disp. 3. dub. 10. n. 84. & alii apud Gobat n. 460. ipse tamen Gobat n. 461. & seqq. merito improbat. Quod enim isti pro fundamento subsistentiae matrimoniorum illorum allegant, Papam scire matrimonia ab haereticis absque vero Parocho fieri, nec tamen contradicere, nec ea declarare irrita; tacite proinde ea approbare, ad vitanda graviora mala. Probabile non videtur. Tum quia falsum est quod his non contradicat, imò per S. Congregationem ea declarat irrita. Tum quia licet non contradiceret, quia utiliter non potest, ubi ab haereticis non auditur, sed peius contemnitur ut Turca, vel Antichristus; probabile non est quod eorum malitia & rebellio, quoad hoc cedat & concedat, quod Catholicis sibi obedientibus non concedit. Alias commodum sine magnum ex sua malitia, rebellionem, Ecclesiaeque, & legum Ecclesiasticarum contemptu praeter Catholicis obedientibus reportarent. Quod equitas non patitur, magis quam quod sua fraus cuiquam patrocinetur. Sed haec de re plura capite sequenti.
- 329 Reliqua proinde tanquam haereticis, pro observantia Tridentini Decreti notanda sunt sequentia. 1. Decretum illud habere locum, etiam in articulo mortis, ita ut, ne in extremo quidem agone, moribundus absque Parocho ducere valeat postea quam impragnavit, ad prolem legitimam. Ita Barbosa de Parocho p. 2. c. 21. n.

81. Quia Tridentini Decreti verba sunt clara, universalita, & absque exceptione. Quam proinde non licet nobis privatà auctoritate comminisci. Unde audiendi non sunt qui (apud Palaum loco citato n. 9.) oppositum probabile censent. Nec audiendus Amicus apud Dianam p. 10. tr. 13. refol. 13. duas alias privatà auctoritate faciens exceptiones à generali illa lege Tridentini, v. g. in casu quo tibi quis minaretur mortem, nisi clandestinè contraheres, & mox consummaret. Neque enim à generalibus Conciliorum Generalium legibus privatà licet auctoritate excipere. Alias nihil in illis firmum staret, dum latissima pateret janua luxuriantibus hominum ingenis, ad excogitandas privato sensu exceptiones & subterfugia.

2. nomine Parochi ibi intelligi verum Parochum (qualis non est Prædicans apud Acaholicos, tamen ab ipsis pro Pastore habeatur) nec quemcumque Parochum, sed proprium, uti S. Congregatio Cardinalium, Apostolica Sede approbante, sæpius declaravit.

3. licet Jacobus Boudart eum alius existimet, Parochum, ut matrimonio valide assistat, esse debere Sacerdotem, eumque putet obvium sensum verborum Tridentini, vel alio Sacerdote (vox enim alius, juxta obvium sensum, importat similem qualitatem in eo quem refert, & ita S. Congregationem verba illa ponderasse refert Navarrus lib. 4. consil. tit. 1. consil. 30.) contrarium Doctores communiter affirmant, valere utique matrimonium contractum coram Parocho nondum Sacerdote, idque S. Congregatio Concil. ann. 1595. declaravit, approbante Clemente VIII. ut videre est apud Dianam p. 11. tr. 3. refol. 32. Quia Concilium absolute loquitur de Parocho, qui verus & proprius Parochus est, licet nondum promotus ad Sacerdotium, nec ad illum Ordinem sacrum. Videri potest Barbosa de Parocho num. 60. & Fagnanus in cap. quoniam. de Constitutione.

4. matrimonium coram Parocho suspensio, vel excommunicato denunciato, nihilominus esse validum, prout eadem S. Congregatio, tempore Cardinalis Matthæi, re diligenter examinata, declaravit apud Fagnanum in cap. littere quas de matrimonio contracto contra interdictum Ecclesiae. Ratio est quia excommunicatus & suspensus non definit esse Parochus; & quamvis invalida sint acta ipsius, si sint acta jurisdictionis, secus si non sint acta jurisdictionis, sed mera presentia, ut in presenti. Irritum tamen est matrimonium coram Parocho publico haeretico, in loco ubi Tridentinum est promulgatum. Quia talis definit esse verè Parochus; utpote ipso jure privatus Beneficio Parochiali. Sicque declaravit S. Congregatio apud Fagnanum in cap. ad abolendam de haeret. n. 36. & seqq.

5. irritum esse matrimonium coram Parocho intruso. Quia non est verus Parochus. Valere tamen, si titulum habeat coloratum, communi quoque errore vulgi Parochus habeatur. Tunc enim licet non sit Parochus jure; est tamen possessione, parochialisque actuum valore; eo quod Ecclesia, ob titulum coloratum, communemque errorem, suppleat defectum istius juris, ut valeant acta per ipsum. Ita Doctores communiter.

6. ad matrimonii valorem sufficere presentiam unius Parochi, etiam si contrahentes ex diversis sint Parochiis. Quia Tridentinum requirit presentiam Parochi, non Parochorum. Sufficereque tunc Parochum loci, ubi matrimonium celebratur. S. Congregatio approbante Gregorio XIII. declaravit. Imò sufficere Parochum viri, etiam in Parochia mulieris. S. Congregatio Concilii patenter declaravit apud Fagnanum in cap. quod moribus de clandest. de sponsal.

- 335 7°. si sponsus sit de Parochia, ubi Tridentinum est promulgatum, sponsa verò de Parochia, ubi non est promulgatum, valere matrimonium sine Parocho contractum in Parochia sponsæ; tamen non valeret sic contractum in Parochia sponsi. Quia contractus quoad valorem sequitur leges loci, ubi celebratur, cap. fin. de foro compet.
- 336 8°. valere matrimonium celebratum in Parochia sponsæ, coram Sacerdote non habente licentiam à Parocho ipsius, modò licentiam habeat à Parocho sponsi. Sic 16. Februarii anno 1595. S. Congregatio declaravit. Quia assentientia Parochi per se, vel per alium Sacerdotem, exerceri potest extra Parochiam: cum non sit actus jurisdictionis, sed nudæ præsentia, qui extra propriam Parochiam non minùs exerceri potest, quàm actus jurisdictionis voluntariae. Hanc autem extra territorium exerceri posse, Jurisconsulti probant ex L. 2. ff. de offic. Procurat.
- 337 9°. ut valeat matrimonium coram Sacerdote, qui non est proprius contrahentium Parochus, non sufficere tacitam licentiam ex tolerantia Parochi videntis, & non prohibentis, sed necessariam esse specialem & expressam, vel saltem generalem administrandi omnia Sacramenta. Sic eadem Congregatio declaravit 22. Junii 1581. teste Fagnano suprâ. Nec hoc tantum, sed insuper declaravit, Vicarios Ecclesiæ Parochialis, etiam temporales, & ad nutum amovibiles, matrimoniis tamquam Parochos interesse posse, & aliis licentiam dare ut intersint, ut videre est apud eundem.
- 338 10°. non valere matrimonium coram Sacerdote extraneo, licentiam à proprio contrahentium Parocho non habente, etiam si Parochus proprius factum postea ratificaverit. Quia ubi lex exigit præsentiam corpoream, rati habitio sequens non sufficit ad valorem actûs, nec in similibus æquiparatur mandato præcedenti. Unde S. Congregatio 7. Septembris 1620. censuit, *matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui reverà non habuit à proprio Parocho licentiam veram, esse nullum.* Et die 5. Decembris 1626. declaravit, *matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho unius ex contrahentibus, & ignorat se illam habere, prout & ignorat unus ex contrahentibus, esse invalidum.*
- 339 11°. valere matrimonium coram Sacerdote, licentiam habente ab Episcopo contrahentium, etiam absque consensu Parochi. Quia Tridentinum solum requirit præsentiam Parochi, vel alterius Sacerdotis, de ipsius Parochi seu Ordinarii licentia. De Ordinarii porrò licentia fieri censetur, id quod ipse, vel Vicarius Generalis ipsius, vel Capitulum, Sede vacante, vel Legatus Pontificis, vel ipse Pontifex concessit. Abbas tamen, jurisdictionem quasi Episcopalem habens, personas suæ jurisdictioni subditas matrimonio jungere non potest, nec ad hoc Sacerdoti extraneo licentiam concedere, sub poena nullitatis. Quia non venit nomine Ordinarii.
- 340 12°. si Episcopus alicui Sacerdoti mandat, ut assistat alicui matrimonio, putans ipsum esse proprium Sacerdotem contrahentium, cum non sit, valere equidem matrimonium, uti S. Congregatio respondit apud Fagnanum ibidem. Quia Tridentinum voluit sufficere, ut matrimonium fiat coram Sacerdote, de licentia Episcopi, etiam si non esset proprius Parochus. Nec determinavit intentionem, vel modum talis licentia, sed satis habuit, ut daret licentiam Sacerdoti, non Parocho.
- 341 13°. valere matrimonium, licet Parochus adfuerit invitus, vel coactus, vel dolo vocatus, & licet adfuerit non vocatus, sed merè fortuito & casualiter. Etiam si nihil eorum quæ agebantur, viderit, vel intellexerit, si affuerit non intelligere. Quia v. g. obturavit aures suas ne intelligeret, clausitque oculos ne videret. Sic enim S. Congregatio declaravit apud Fagnanum in cap. *quæstum* de posit. & remiss. Qui enim admonitus velle matrimonium contrahere eos qui adfuerunt, ipsos de præsentia contrahentes intelligere, & videre potuit, sed noluit, non censetur expertus scientiæ, sed affectuæ ignorantia, cap. *cum inhibet*, de clandest. despons. *§. si quis verò*, Fagnanus loco citato. Barbosa de Parocho p. 2. cap. 21. Diana p. 11. tr. 3. resol. 32. & apud ipsum Pontius, Leander & alii, contra Sanchez lib. 3. disp. 39. opinantem contrarium, si Parochus equidem reverà non intellexerit. Sed Congregatio sic censuit non valere, si Parochus non intellexit, ut exceperit casum, quo affectasset non intelligere.
- 14°. sacram quidem Congregationem apud Fagnanum in cap. *quod nobis* de clandest. despons. n. 54. censuisse, quòd non valeret matrimonium contractum in præsentia Parochi, & aliis requisitis non omisissis; sed cui Parochus formaliter adhibitus non fuisset, solumque per accidens, dum convivendi, vel confabulandi, vel aliud tractandi causa ibi adfuerit, audivisset matrimonium de præsentia contrahi. Non valere (inquam) nisi alia intervenerint, quæ Parochum à contrahentibus adhibendum fuisse arguant. Sed hinc consequens non est invalidum esse matrimonium, tempore convivii, vel confabulationis, vel tractationis alterius negotii, vel etiam tempore transitus Parochi celebratum, dum ipse præter expectationem audit à contrahentibus proferri: *Domine Paroche, serò accipio hanc feminam in meam uxorem: accipio hunc virum in meum maritum.* Neque enim alia formalis adhibitio Parochi necessaria est, nisi quæ appareat contrahentes intendisse coram ipso verba ista serò proferre. Quod apparere potest, etiam si tempore convivii, confabulationis, &c. verba ista proferantur. Nulla proinde alia formalis adhibitio Parochi requiritur, quæ sic coram ipso serò contrahatur, ut sufficienter cognoscat id serò coram se fieri, etiam si ipse coram se fieri nolit. Ita Barbosa l. 2. de Parocho c. 21. n. 50. Et in Tridentino sess. 24. de reform. c. 1. n. 77. cum plurimis aliis contra Pontium. Idque aperte colligitur ex L. *coram Titio* ff. de verb. signific. ibi: *coram Titio facere iustus, non videtur eo præsentem fuisse, nisi is intelligat.* Igitur à contrario sensu coram Parocho contrahere iustus, eo præsentem esse videtur, si is intelligat. Ut enim pergit ibi Jurisconsultus: *serò, non etiam velle is debet.*
- 15°. ut matrimonium valeat, necessarium non 343 esse ut contrahatur coram proprio Parocho loci, ubi fixum habet domicilium cum animo ibi perpetuò manendi, sed sufficere quòd contrahatur coram proprio Parocho loci, ubi hic & nunc habitat, quanvis diù ibi habitare non intendat, dummodò ibi non sit solius recreationis gratiâ, vel ad ruralia exercenda, aut aliâ brevi causâ statim ad domicilium suum reverfurus. Ita Fagnanus in cap. *significans* de Parochis & alienis parochianis n. 30. id latè probans, dicens esse sententiam magis communem, & addens, quòd qui pelvis aut belli causâ aliò divertunt, et si non habeant ibi animum manendi, nisi quoad duraverit necessitas, verè tamen acquirere jus Parochiæ ad effectum recipiendi Ecclesiastica Sacramenta, præterquam Ordinis. Ad hoc enim (ut ostendit) iura non considerant domicilium, sed simplicem habitationem. Et ita (inquit) quoad matrimonium S. Congregatio Concilii sæpius declaravit. *Nam cum alim juvenis nobilis, & meretrix Senensis, caperent invicem matrimonio copulari, & dubitarent, ne si matrimonium in civitate Senarum con-*

graberent, adhibendo Concilii Tridentini solemnitates, juvenis parentes impedimento essent; Romam accesserant, ibique aliquantisper commorati, coram Parocho & testibus S. Anastasia, in cujus Parochia tunc habitabant, matrimonium per verba de presenti contraxerunt. Et cum de ejus validitate dubitaretur, S. Congregatio censuit matrimonium esse validum. Ea ratione, quia si est proprius Parocho, in cujus Parochia habitabant contrahentes tempore contractus. Glossa in Clemens. 1. de privi. verb. parochialis. Abbas in c. omnis utriusque sexus de penis. & remiss. ubi de communi testatur...

Alias censuit valere matrimonium Scholasticus, qui Patavi per quinque vel sex menses moratus, timentis impedimentum a parentibus, ibi duxit mulierem plebeiam, coram Parocho loci & testibus. Idemque respondit de matrimonio alterius, qui ob eandem causam se in Angliam contulit, & ibi aliquantisper moratus, coram Parocho habitationis eam meretricis contraxit matrimonium. Quamvis cum vir & mulier Trajectensis, timentes impedimentum a parentibus, ad vicinam urbem Aquigranensem se contulissent, & ibi aliquantisper morati, matrimonium contraxissent: S. Congregatio, consultata super validitate, censuit exprimendum tempus, quo contrahentes Aquigrani manserunt. Quod si fuerit saltem unus mensis, dandam esse de cognitionem pro validitate. Alias de novo referendum in Congregatione.

344 16°. proprium vagorum Parochum esse quemlibet Parochum locorum per quae transeant; valere proinde matrimonium, ab ipsis eorum ipso celebratum. Non liceretamen Parocho matrimonium eorum interesse, nisi, facta inquisitione, sufficienter ipsos cognoscat, ad idque licentiam ab Ordinario obtineat. Tridentinum sess. 24. de reform. matrim. c. 1. Vagis Lessius in Auctario ad 1. 2. verb. matrimonium casu 13. annuereat milites, qui praesidium sic habent, ut continuo pendant a nutu sui Ducis, emittentis vel evocantis eos ad exercitum, vel ad aliquam expeditionem. Ipsi tamen plerumque habent castrensem Pastorem, coram quo matrimonium inire debent. Alias censet in Parochia, ubi praesidium habent, matrimonio iungi debere coram Parocho illius, seu coram Parocho loci, ubi hospitantur. Connecq. disp. 27. n. 20. Quemlibet tamen alium Parochum posse matrimonio iungere vagos, censent Sanchez disp. 19. & 26. Layman l. 3. tr. 6. c. 10. n. 7. Pontius & alii.

345 17°. in locis ubi non sunt Episcopi, nec Parochi, vel ubi matrimoniorum celebrationi assistere ipsis vitium est sub poena mortis, exilii, vel gravioris multae, Catholicorum matrimonia coram Magistratu contracta, valida esse S. Congregatio Concilii sub Clemente VIII. declaravit, teste Cardinali Bellarmino, in litteris ad Octavium Episcopum Tricaricensem, Apostolicum Nuntium per Germaniam & Belgium, 30 Decembris 1600. Quoad & rursum die 19. Januarii 1603. respondit D. Saiboldo, Archiepiscopo Philippensi. Idemque D. Miræo, Episcopo Antuerpiensi, ipsum desuper interroganti respondit Estius 19. Martii 1607.

346 18°. Cardinale de Lugo respons. moral. 1. dub. 36. exhibere authenticum Breve Urbani VIII. anno 1627. datum ad Archiepiscopum Coloniensem, cujus exemplum testatur ex autographo illius Brevis se accepisse. In quo Urbanus VIII. confirmat, observarique praecipit responsum S. Congregationis, rescribens ad eundem Archiepiscopum, non esse legitimum matrimonium, quando in sole, tam masculi, quam feminae loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, retinentes idem domicilium, se transferunt alio (ubi non est promulgatum) solo

animo sine Parocho & testibus matrimonium contrahendi, habitationem non mutantes. Quod etiam de matrimonii haereticorum Aultriacorum eo solo sine transeuntium ex Aultria in Hungariam, resolvit Facultas Theologica Viennensis 18. Maii 1615. A quaestionem namque sibi propositam ab excelso Regimine Aultriae: an Concilium Tridentinum, etiam Acatolicos Aultriacos in causis matrimonialibus ita obliget, ut si extra Aultriam, sine proprio Parocho consensu, in Hungaria copulentur, pro veris & legitimis conjugibus taliter copulati non sint habendi?

Respondit: si ejusmodi Acatolici (quos in Aultria Tridentini Decreto obligari censuit) in fraudem Tridentini Decreti, eo sine ut sine proprio Parocho presentia matrimonium contrahant, ad illas Hungariae partes, ubi Decretum non ligat, proficiscuntur, eorum matrimonium ita contractum, est irritum. Et Zy. xus l. 4. de sponsal. & matrim. consult. 6. hae quaestio S. Congregationi Card. Conc. Trid. Interpretum, à me proposita anno 1628. resoluta est, ut matrimonium sit irritum, sicut initio narratum est, quasi ob fraudem, extra locum domicilii.

CAPUT XL.

Impedimentum Raptus.

DE illo Tridentinum sess. 24. de reform. ma-
348 trim. c. 6. sic habet: decernit S. Synodus, inter raptorem & raptam, quamvis ipsa in raptoris potestate manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si raptam, à raptore separata, & in loco tuto & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat. Et nihilominus raptor ipse, ac omnes consilium, auxilium, & favorem illi praebentes, sint ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu excedant. Teneatur praeterea raptor mulierem raptam, sive in uxorem duxerit, sive non, decenter arbitrio Judicis dotare.

Pro cujus intelligentia notandum 1°. quod raptus (prout hic accipitur) juxta S. Thomam 2. 2. q. 154. a. 7. & Doctores passim, est abductio personae de loco ad locum, per vim injustam, matrimonii cum ipsa contrahendi causa.

2°. quod duplex est raptus species. Una, quae vis infertur personae quae abducitur. Altera, quae vis infertur, non ipsi, sed parentibus, vel tutoribus, sub quorum est potestate. Ut enim S. Thomas ibidem a. 6. quaecumque violentia adfit, salvatur ratio raptus.

Utramque speciem agnoscit non solum Jus Civile (secundum cujus leges ad raptum, incurrendaeque poenas illas, sufficit quod vis infertur vel personae abductae, vel parentibus L. 1. ff. de injuriis) sed & Jus Canonicum, ut videre est canonice de raptoribus 36. q. 1. In ordine tamen ad matrimonium dirimendum, incurrendaeque supra praescriptas poenas Concilii Tridentini, vis infertur debet ipsi personae quae abducitur, ut recte Sanchez lib. 7. disp. 13. n. 13. Connecq. 3. p. disp. 41. n. 48. Perez disp. 38. sect. 4. Reginaldus, Lessius, noliter Cornejo & Doct. res communiter contra Navarrum, Rebelum, Henricquez, Gutierrez, aientes, incurri hoc impedimentum, etiam si totis parentibus vis infertur. Ratio assertiois nostrae est, quia Tridentinum in verbis ex iplo detripius, aliud non intendit, nec attendit, nisi contulere libertati matrimonii, providendo ne libertas alicujus contrahentium per raptum laedatur. Cujus periculum non est, dum volens & consentiens (invitis licet parentibus) abducitur. Et hoc sensu Lucius III. cap. cum causa de raptoribus dicit, quod cum ibi raptus dicatur admitti-